

West Side Story

1961, de Robert Wise i Jerome Robbins

Sinopsi

A Nova York, dues bandes de joves es disputen l'hegemonia del West Side: els Sharks, procedents de Puerto Rico, i els Jets, d'ascendència anglo-saxona.

Fitxa tècnica

Director Robert Wise
i Jerome Robbins
Guió Ernest Lehman,
basat en l'obra de
Jerome Robbins i Arthur Laurents,
adaptació lliure de Romeo y Julieta,
de William Shakespeare
Producció Beta Productions,
Mirisch Pictures, Seven Arts,
United Artists
Música Leonard Bernstein
Fotografia Daniel L. Fapp
Muntatge Thomas Stanford
Durada 151 min

CRÍTICA

El retorn de West Side Story

Amb *Gigi* (1958) de Vincente Minnelli, la Metro va tenir el seu gran últim èxit de públic en el camp del cinema musical. Darrere quedaven títols com *Meet me in Saint Louis*, *Easter Parade*, *Brigadoon*, *El pirata*, *Magnolia*, *Sempre fa bon temps*, *Set núvies per a set germans*, *La bella de Moscou*, *Un americà a París*, etc. i els tres millors musicals que s'han fet mai al cinema: *Un dia a Nova York*, *Cantant sota la pluja* i *La melodia de Broadway 1955* (The Bandwagon). Casualment, quasi tots aquests títols van ser produïts pel músic Arthur Freed, que passaria a la història com el més gran productor de cinema musical.

Si bé el musical en el cinema va començar al mateix temps que el sonor (si no, com s'entén?), i concretament amb *El cantor de jazz* (1926), i si bé va haver-hi títols emblemàtics com els de la Warner -*El carrer 42*, *Footlight parade*, etc.-, o els que la RKO -*L'alegre divorciada*, *Barret de copa*, *Roberta*, etc.-, va fer a honor i glòria de les seves estrelles Ginger Rogers i Fred Astaire, no va ser fins que, en Metrocolor i «amb més estrelles que al firmament» el lleó no va començar a bramular, quan el gènere va viure el seu millor moment.

A finals dels 50, també altres productores van intentar mantenir un tipus de cinema al qual el públic començava a girar l'esquena -el públic és molt poc agraït-, però per més que Marilyn i tota la seva artilleria ho intentessin -*Els cavallers prefereixen les rosses*, *El multimilionari*-, o que Broadway, amb pantalla de Todd-Ao (on en tenien), volgués seguir explotant els èxits aconseguits en l'escenari amb *Oklahoma* i *South Pacific*, es deia que el musical havia mort.

L'any 1957, i precisament a Broadway, s'estrena *West Side Story*. Era un vell projecte de molts anys entre el compositor

Leonard Bernstein, l'escriptor Arthur Laurents i el coreògraf Jerome Robbins. Inicialment, amb el títol d'*East Side Story*, i sempre a partir del *Romeo i Julieta* de Shakespeare, volien explicar una història situada en el «lower East Side» de Nova York, en què Julieta seria una noia catòlica-italiana o irlandesa-, i Romeo un jueu. Bernstein tenia entre mans altres projectes -la banda sonora de *La llei del silenci* (On the waterfront), *Candide* per estrenar a Broadway, concerts-, i el musical sobre la guerra de religions va quedar en un calaix per espai de 4 anys. Amb els canvis que tots coneixem en l'argument, i amb l'afegit, al grup inicial, del lletrista Stephen Sondheim -Bernstein havia fet les lletres d'algunes cançons, però van ser rebutjades-, s'estrena *West Side Story* al Winter Garden de Nova York, on aconsegueix 732 representacions i 2 premis Tony (millor escenografia, per a Oliver Smith, i millor coreografia, per a Jerome Robbins).

És precisament en el treball de Robbins on hi ha l'element principal d'aquest musical, tant al teatre com al cinema, un element que avui, 40 anys més tard, continua amb la mateixa força del dia de la seva estrena. Els números «America», «Cool» o el «Pròleg» són per veure i reveure una i altra vegada, sense cansament. No pot dir-se el mateix de les cançons. «Maria», «Aquesta nit» i, sobre tot «Una mà i un cor», que ja era ridícula l'any 61. Serà curiós veure com són rebudes pel públic d'aquest nou segle. L'estrena de la pel·lícula (1961), és rebuda com la resurrecció del cinema musical. Va guanyar 10 Oscar, entre ells el de millor pel·lícula i millor director, que van compartir Robbins i Robert Wise. Tenint en compte que aquest darrer mai havia dirigit un musical, i que, sembla ser que injustament, haurà de passar a la història del cinema com el director de *Somriures i llàgrimes* (The sound of music), tot fa pensar que la seva tasca fou especialment meritòria a l'hora de fer-ne el muntatge, feina en la qual realment sí que era un mestre.

Fitxa artística

Natalie Wood Maria
Richard Beymer Tony
Russ Tamblyn Riff
Rita Moreno Anita
George Chakiris Bernardo
Ned Glass Doc
Simon Oakland Sergent Schrank
Eliot Feld Baby John
Jose de Vega Chino
Tucker Smith Ice

Quan es va estrenar **WSS** (així era coneguda a «Fotogramas» en les nombroses consultes fetes a Mr. Belvedere en aquells anys), va aconseguir una cosa insòlita: triomfar molt més a Europa que als Estats Units. Va estar 5 anys en un cinema de París i més de 2 anys a l'Aribau de Barcelona i el Paz de Madrid. Va estrenar-se en v.o. subtitulada, cosa molt rara en aquells anys, i més tard, doblada en els diàlegs. Un dels seus protagonistes -George Chakiris- va passar per Barcelona quan feia un any de la seva estrena, i per molts, és un títol que junt amb altres de comptats, forma part de la nostra vida. Tot i que vam maleir aquells que, com es fa amb els Reis de l'Orient i els nens, ens van descobrir que ni Natalie Wood, ni Rita Moreno ni molt menys Richard Beymer eren capaços de cantar (feien uns «playbacks» quasi perfectes), vam saber-los perdonar.

Des de la seva estrena fins avui, s'ha fet la reposició de la pel·lícula almenys en tres ocasions, les TV la passen quasi cada any i figura entre els vídeos més venuts. Un cop més, torna en pantalla gran, v.o. i còpia nova. Els que la coneixen, quasi segur que hi tornaran, i pels que la descobreixin pot ser una agradable sorpresa. Després de **WSS**, va semblar que el gènere agafava nova empenya, i títols com **My Fair Lady**, **El violinista damunt la teulada**, **Cabaret**, **Hair** i altres (tot versions d'èxits de Broadway), van tenir una més que bona acollida per part del públic.

Ara bé, quants d'aquests títols s'han anat reposant? Qui els te entre els seus preferits del gènere? Veritablement, **WSS**, és molt superior a qualsevol altre d'aquests títols. I és que, com diuen els castellans, «algo tendrá el agua, cuando la bendicen».

Pere Garcia. Presentació de la pel·lícula al cinema Truffaut, el 28 de setembre de 2001

EL DIRECTOR, ROBERT WISE

Els seus 91 anys ja havien desaconsellat que viatgés a Sant Sebastià, però la seva dona va tornar a agafar les maletes poques hores després d'arribar-hi, tan aviat es va assabentar de la tràgica notícia. El festival s'ha inaugurat, doncs, amb el crespó negre que honora la memòria del director de **West Side Story** i **Sonrisas y lágrimas**.

Els vint-i-un Oscars que acaparen aquests dos musicals avalen la popularitat d'aquest cineasta inscrit en la tradició artesana del cinema rodada a Hollywood durant l'època daurada. La seva prolífica filmografia, que repassa la retrospectiva organitzada per a aquesta edició del festival donostiarrà,

inclou la direcció de quaranta llargmetratges que arranquen des de la modèstia de la sèrie B per arribar a les grans superproduccions i abasten gèneres tan dispars com el western, la ciència-ficció i, naturalment, el musical.

West Side Story i **Sonrisas y lágrimas** van allargar la vida d'aquest gènere que, als anys seixanta, ja agonitzava. Esgotat el format clàssic que la RKO o la Metro havien blindat al voltant de Fred Astaire o Gene Kelly, Wise va rodar una nova versió de Romeu i Julieta ambientada a Nova York. Dues bandes d'ètnies rivals separen els dos amants, que substitueixen els balcons de Verona per les escales contra incendis de la ciutat dels gratacels al ritme d'una coreografia que va acreditar Jerome Robbins com a codirector del film. L'èxit va ser absolut.

Sonrisas y lágrimas va obtenir deu estatuets amb una fórmula que tornava a encaixar la música amb el drama. L'expansió del nazisme era, en aquest cas, el context d'una història d'amor protagonitzada per l'ensucrada Julie Andrews en el paper de la mainadera convertida en mare adoptiva de família nombrosa. Només per la repercussió popular d'aquests dos films, Wise tindria un lloc a la història del cinema. De fet, ell era l'últim supervivent d'aquella històrica fotografia que reunia Hitchcock, Buñuel, Wilder o Cukor, però, com tots els grans directors de Hollywood, també havia escalat els graons de l'estrellat des dels llocs més modestos de la indústria cinematogràfica.

Els seus dos primers llargmetratges, **La venganza de la mujer pantera** i **El ladrón de cadáveres**, conserven, tanmateix, tot el regust de les millors produccions de sèrie B, aquelles que substituïen les mancances de pressupost amb grans dosis de talent. **Ultimátum a la Tierra**, rodada en plena Guerra Freda, també té el mèrit d'apostar pel pacifisme quan la ciència-ficció era un simple pretext per denunciar suposades infiltracions comunistes disfressades d'extraterrestres. L'assenyat robot que baixava de la nau del film de Wise aconsellava, en canvi, la concòrdia en un món disposat a prémer els botons vermells d'un atac nuclear.

Dissortadament, el crepuscle de l'obra de Wise no va tenir la maduresa d'un Huston o d'un Ford i va caure pel pendent de superproduccions cada cop més anquilosades. Els fans de Star Trek el recordaran com el director del primer llargmetratge d'aquesta nissaga, però **La amenaza de Andrómeda** no arriba a la sola de la sabata de 2001, **una odisea de l'espai**. Menys sofisticat que Kubrick, Wise va deixar que la moda del cinema de catàstrofes l'arrossegés a dirigir **Hindenburg** o s'acontentava amb els tènues reflexos hitchcockians a **Las dos vidas de Audrey Rose**.

UN ARTESÀ DE LUXE

Reconegut per la indústria, i fins i tot president durant uns anys de l'Acadèmia de Hollywood, Wise va ser sempre un artesà. De luxe, si es vol, però molt lluny dels grans autors insubmisos. Justament, ell va ser el muntador de Citizen Kane i, encara que fos Orson Welles qui portava la batuta, Wise també te la seva part de glòria en la rocambolesca estructura d'aquest film considerat el més brillant de la història del cinema. En canvi, quan la RKO li va demanar que ajustés el metratge d'El cuarto mandamiento a les necessitats comercials de l'estudi, Robert Wise no va tenir cap escrúpol a mutilar el seu llargmetratge d'Orson Welles en la seva mitja hora final.

Aquesta era una taca al seu expedient que el temps va esborrar amb una filmografia com a director que aquests dies es podrà veure a Sant Sebastià en una retrospectiva involuntàriament pòstuma. Aquesta i altres experiències també apareixen reflectides en el llibre publicat pel festival que inclou la darrera gran entrevista a un home que va fer del cinema tota la seva vida.

Esteve Riambau. Diari Avui. Jornada d'inauguració Festival de Sant Sebastià. Setembre 2005

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Organitza

Cineclub Sabadell

Amb el suport de

Ajuntament de Sabadell

Hi col·labora

C/ d'en Font, 1, 08201 Sabadell,
www.cineclubsabadell.org